

הרצאת מבוא לסרט חגיגה של אהבה

מאת ד"ר יוסי שלו

מבוא

הסרט מרגש מאד, מטפל בנושא עתיק יומין הקשור לכולנו, אהבה. לאורך ההיסטוריה ניסו משוררים סופרים אומנים ופילוסופים להגדיר מה זאת אהבה. הסרט מאיר את הנושא אצל שלשה זוגות. אצל זוג צעירים, אצל זוג מבוגרים ואצל זוג זקנים. וכדי להראות את המורכבות של האהבה. אצל זוג הזקנים, הוא פרופסור שחור ואשתו לבנה. כדי לא לקלקל לכם את ההנאה בסרט, לא אספר לכם על המורכבות של הזוגות האחרים. הסרט יצא בשנת 2007.

בואו נבחן את המושג אהבה לפי ממצאים מודרניים. מטרת ההרצאה היא לתת לכם חומר נוסף למחשבה בעקבות הסרט. כאשר משהוא אומר "אהה", סימן שהוא גילה משהוא שכבר ידע. תפקידי להציף את הנושא ולגרום לכם לומר "אהה" תוך כדי הסרט או לאחריו.

יש הרבה סוגים של אהבה. אהבת הבורא, אהבת הבריא, אהבת הבריות, אהבת הבריות המכנה המשותף שלהם הוא המלה "ברא" יצר, כל זמן שהאדם בורא או יוצר הוא בריא, כל זמן שהוא עסוק בנתינה יש לו משמעות בחיים, כאשר הוא רק עסוק בלקחת הוא לרוב מקבל קדחת.

משמעות החיים לפי ויקטור פראנקל

"אחד הספרים החשובים, לדעתי, שנכתבו במאה השנים האחרונות, להבנת נפש האדם, הוא 'האדם מחפש משמעות' – מבוא ללוגותרפיה של הפסיכיאטר ויקטור פראנקל. מר פראנקל, בעצמו ניצול שואה, ביקש לחקור, אם היה מכנה משותף כלשהו לכל אלה שהצליחו לשרוד את התופת האיומה ההיא. ואמנם הוא גילה, כי מתן משמעות לסבל שעברו, הוא שאפשר להם לשרוד את תקופת השואה.

"פראנקל נהג לצטט את הפילוסוף פרידריך ניטשה, שאמר כי 'מי שיש לו 'למה' למענו יחיה, יוכל לשאת כמעט כל 'איך'. כי ה-'איך', כידוע לנו, לעתים בלתי נסבל, קשה כמעט ללא נשוא. יש רגעים בהם החיים עלולים להיראות כמעמסה כה כבדה, עד כי נדמה לנו שלא נוכל להמשיך ולשאתה. כאשר אנו מוצאים איזה 'למה', איזו משמעות לחיינו, רק אז נוכל לשאת את כובד ה-'איך'.

"פראנקל טען, כי משמעות החיים מורכבת משני חלקים: **מטרה ונתינה**. הוא מצא, שאנשים אשר שרדו את מחנות ההשמדה, אמרו לעצמם שהם חייבים לשרוד, כדי לספר לעולם על מה שקרה שם, או כדי לראות, ולו עוד פעם אחת, בן משפחה אהוב. המטרה היתה, הרצון לשרוד, והנתינה היתה, הרצון לספר לעולם את מה שקרה או לפגוש באותו בן משפחה".

"פראנקל סיפר, למשל, שזמן רב אחרי המלחמה הגיע אליו רופא כללי קשיש, כדי להתייעץ איתו כיצד להתגבר על מות אשתו, שנפטרה שנתיים קודם לכן, ואותה אהב יותר מכל. אותו רופא היה שרוי בדיכאון עמוק, ולא הצליח להתמודד איתו בעצמו. 'מה היה קורה, דוקטור, לו אתה היית מת ראשון מבין שניכם, ואשתך היתה צריכה להאריך חיים אחר כך, בלעדיך?', שאל אותו פראנקל. 'זו היתה מכה נוראה בשבילה', ענה הרופא הקשיש, 'קשה לי לחשוב כמה סבל היה נגרם לה כתוצאה מכך'. 'אתה רואה', ענה לו פראנקל, 'סבל זה נמנע ממנה, ואתה הוא זה שמנעת אותו. ועכשיו עליך לשלם על כך בעובדה שאתה ממשיך לחיות ולהתאבל עליה'. הרופא לא אמר מילה, ורק לחץ את ידו של פראנקל בשקט ויצא ממשרדו. הסבל חדל, איכשהו, להיות סבל, ברגע שהוא מצא לו פשר. הוא מצא בעצם מטרה לחייו: מניעת הסבל, שעבר בעצמו, מאשתו המנוחה והאהובה. זו גם סוג של נתינה, נתינה למת, וזה גם סוג של אהבה. בסרט 'חגיגה של אהבה' זוג הזקנים האוהבים מתלבטים מה יהיה כאשר אחד מהם ימות. בסרט יש פתרון יפה לענין באמצעות נתינה. כתבתי ספר שלם רק על נתינה, כי הגעתי למסקנה שהרבה אנשים אינם מבינים את חשיבות הנתינה. המושג השלילי 'אל תהיה פראיר' הושרש בנו יותר מחשיבות הנתינה.

חוק המאמץ העקיף

לפי פרקי אבות שלנו, אהבה אמיתית היא אהבה שאינה תלויה בדבר. נתינה ללא התחשבנות. כתוב שם "כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה" מסכת אבות ה', י"ט בעידן הנוכחי שהכל נעשה בשבילי, זה נשמע כמעט בלתי אפשרי. בתקופה שהורי עלו ארצה לבנות ולהבנות בה. הכל היה לך, בייגלך, קנידלך, קרפלך, הכל לך. בימנו הכל הפך ל-לי. ביס-לי, פרי-לי, קינ-לי, יוגורט-שלי. מי שרוצה באמת להנות מפרות האהבה כדאי שיחזור לנתינה ללא התחשבנות, החיים אז קלים יותר. היום מתגרשים מהסיבה הזו: "השקעתי, השקעתי ולא קיבלתי תמורה, החלטתי להפסיק להשקיע וסגרתי עניין". זה נשמע כמו חשבון בבנק. רוב הזוגות שמתגרשים עוברים על חוק נפשי בפסיכולוגיה, **חוק המאמץ העקיף** את רוב הדברים בחיים אנחנו מקבלים הרבה יותר מהר בצורה עקיפה, לא בצורה ישירה. "מי שרודף אחר כבוד, הכבוד בורח ממנו" מסכת אבות החוק הזה אומר כך: תן לאחר את אשר הוא צריך, ויש סיכוי טוב שאתה תקבל את אשר הנך צריך. לרוב הגברים, אין מושג מה האשה צריכה, ולנשים יש יותר מושג - מה הגבר צריך, אבל גם הן טועות רבות בנושא. אף אחד אינו מקבל את אשר הוא צריך, שני הצדדים עסוקים בלקחת. מה שנשאר בסוף זה לחלק את הרכוש.

ברירת המחדל בטבע זה נקבה

כיצד זה קרה שאנו הפכנו להיות כמו שני יצורים מוכוב לכת אחר, "הגברים ממאדים, הנשים מנוגה", או מדוע צריך ל-"הציל את איש המערות"? יש לזה הסבר מדעי שרוב האנשים אינם מכירים. רוב האנשים יודעים שהכרומוזומים מכתבים את מין הילוד. XX – נקבה, XY – זכר. מה שרוב האנשים אינם יודעים שברירת המחדל בטבע זה נקבה, ומה שקובע סופית את מין הזכר, זה הורמון זכרי גברי בשם טסטוסטרון. ואם אין מספיק טסטוסטרון, העובר ממין זכר מתפתח עם תכונות דומיננטיות נקביות, הומוסקסואל. ברגע שמגיע הטסטוסטרון, הבנים עוברים טראומה קשה, הופכים מנקבות לזכרים. זה מסביר מדוע יותר בנים מתים לפני הלידה, יותר בנים מתים מיד אחרי הלידה, יותר בנים סובלים מדיסלקציה, לוקח להם יותר זמן עד שהם מתחילים ללכת או לדבר. המערכת

החיסונית של הבנים חלשה יותר, מתאזנת רק בסביבות גיל 16. מרגע שמגיע הטסטוסטרון העובר מתפתח להיות צייד, 40% ממשקל גופו הופך להיות שרירים, אצל הנקבה זה רק 20%. הקול משתנה השיער מתפתח יותר על הגוף. העצמות עבות יותר, הגולגולת גדולה יותר, ויש עוד הרבה השלכות נוספות. למשל החשיבה היא בעיקר ליניארית-קווית.

גבר תפקח את העיניים

נחזור לאהבה מזווית אחרת, רובנו מסכימים שאהבה זה רגש, לרוב רגש חיובי. התפיסה הרווחת אצל רוב הנשים שהרגש מנחה אותן, ולפעמים אין להן שליטה הרגש חזק מהן והן "מאבדות את הראש". הגברים נתפשים כשכלתניים אשר לא כל כך מחוברים לרגשות שלהם. זה מתבטא בסרט בביטוי "תפקח את העיניים". הזקן עם נסיון-חיים רב יותר, נותן עצה לחברו הצעיר ממנו, הזקן מנסיונו בחיים רואה דברים שהגבר האחר אינו רואה. אנחנו הגברים נוטים לא לראות דברים שהנשים כן רואות. המוח הימני הגברי פחות מפותח מהמוח הימני הנשי, זה מסביר מדוע הזכרון של הנשים טוב יותר. אשה מסוגלת לזכור מה היא לבשה בפגישה הראשונה בגיל 17 עם החבר הראשון שלה. גבר לא זוכר פרטים שאינם קשורים בציד או בפרנסה שלו. הנשים רוצות שאנחנו הגברים נביא להן הפתעה ליום-הולדת. לנו לגברים אין צל של מושג מה האשה רוצה, היא רוצה הפתעה? אצלנו זה הפתעה באם אנחנו זוכרים את תאריך הלידה שלה! הנושא הזה מטופל בסרט בצורה מאד בולטת. הגבר כן מפתיע אותה ביום הולדתה, ואתם תראו עוד מעט, מה קרה לו.

דוגמה מהחיים, כאשר אשה מבקשת מבעלה שיוריד את שקית האשפה בדרכו החוצה, הוא עונה לה "בסדר" ובאותה שניה הוא באמת, באמת מתכוון לזה, אולם, לפני שהוא עוזב את ביתו, הוא כבר מתחיל לחשוב על הציד או הפרנסה, או איזה דרך לנסוע כדי להימנע מפקקים. אפילו באם אשתו תניח את השקית בפתח הבית, הוא ידלג מעל השקית וימשיך לדרכו. האשה נשארת המומה בביתה ולא מבינה את חוסר הכבוד והזלזול בבקשתה. אנחנו הגברים אינם עושים זאת בכוונה, הרבה נשים חושבות שהגברים שוכבים במיטה בלילה וחושבים על שיטות איך לטרטר את האישה, יש לי הפתעה בשבילכן, אנחנו הגברים לא צריכים לחשוב על זה, זה בא לנו טבעי. לפעמים, קורה שהאשה הנבונה מחכה לבן זוגה בפתח הבית ומגישה לו את שקית האשפה, הוא ממחר לדרכו ושוכח ללכת למתקן איסוף האשפה ומניח את השקית במכוניתו. טיפ חשוב לגברים, תפקחו את העיניים, לפני שיהיה מאוחר מדי.

מאחר והמוח הימני של האשה מפותח יותר, האינטואיציה אצלה הרבה יותר מפותחת מאשר אצל הגבר. לכן הנשים מתבוננות באופרות סבון. לרוב, כאשר הגבר בא הביתה ורואה את האשה בוכיה מול הטלוויזיה, התגובה המיידית שלו, "מה יש לך? זה כבר פרק 1452 ואת עדיין בוכיה מהטל-נבלה הזה? מאחר ואצל האשה האינטואיציה מפותחת יותר, אני ממליץ לגברים לשמוע בקול האשה, באם היא ממליצה לו, לא לעשות עסקים עם טיפוס מסוים, כדאי שיקשיב לה. לרוב היא צודקת.

מחשבה מובילה לרגש, רגש מוביל לפעולה

מדענים ישראלים פרסמו לאחרונה מחקר, שיש להם הוכחה חותכת, שהמחשבה מביאה לרגש והרגש מביא לפעולה. כלומר הם פיצחו את פעולת ה-Brain Operating System המחשבה מביאה לרגש והרגש מביא לפעולה. כפי שנאמר "סוף מעשה במחשבה תחילה". המשמעות המיידית של המחקר המדעי הזה. לא נוכל יותר להסתתר מאחורי הרגש. המחשבות שלנו יוצרות את הרגשות שלנו. כלומר: באם יש מחשבה חיובית הרגש הוא חיובי והפעולה חיובית. מחשבה שלילית יוצרת רגש שלילי ובעקבותיה פעולה שלילית. ביהדות ידעו זאת מזמן יש מושג שנקרא "מ.ל.ך" ראשי תיבות של מוח, לב, כליות. ומי שנוהג בצורה כזו לפי אותו סדר מתנהג כמו מלך, אדון. לעומת זאת מי שמשנה את הסדר ועושה שימוש תחילה ברגש שלילי, הוא למך, כסיל, טיפש. לכן החכם מכל אדם כתב בקהלת. "כי כעס בחיק כסילים ינוח" מי שעושה שימוש ברגש שלילי והתוצאה היא כעס הוא כסיל, טיפש. יש לנו הוכחות מודרניות לכך. למשל בחיפה, שני אנשים רבו על כלב, זה נגמר במוות. מה? כדאי למות בגלל כלב? לכן גם אומרים לספור עד 10 כדי שזה יעבור מן הלב אל המוח וההפרש בין "ל" ל-"מ" הוא 10 לכן כדאי לעשות חושבים.

לאור הממצאים החדשים, זה מסביר סוגים שונים של אהבה, המחשבה מביאה לרגש, לשיטות הקוגניטיביות תמיד היה חלק נכבד בטיפול הנפשי. זה מסביר גם, מדוע מהר מאד אפשר לעבור מאהבה לשנאה. במילים פשוטות, אהבה יכולה להיות כל דבר שאנו אומרים לעצמנו, ומשכנעים את עצמנו. לכן, כאשר לפעמים הוא אומר אני אוהב אותך, אצלה זה מתפרש, אני צריך אותך. זה מסביר מדוע אנשים מתאהבים במה שהם מעריצים ואחר כך זה הופך להיות העריץ שלהם. למשל, הוא התאהב באשה שהיא מצחיקה. אחר כך הוא מתלונן שהיא לא לוקחת ברצינות שום דבר.

בעולם הפנויים והפנויות הם רואים בתת-מודע משהוא שהיה חסר להם אצל ההורה, ואם הם מוצאים זאת, הם נותנים לעצמם פקודה להתאהב. וכל עוד שזה לא נמצא לא מסוגלים להתאהב באף אחד.

נפש גוף ונשמה

מושג אחר שלקוח מן היהדות, ראשי התיבות של המילה נגון. נפש גוף ונשמה. באנגלית זה Spirit, Body, Mind אלה שלשה ערוצי תקשורת. וכאשר נוצר נתק בערוץ אחד אפשר לתקן באמצעות ערוץ אחר. כאשר יש תקשורת הרמונית בין בני זוג זה יוצר מעין נגון, מוסיקת נשמה.

נפש-Mind הכוונה לרגשות, לרצון. כאשר פוגעים בנפשו של הילד, הוא מיד מגיב ב-"אני לא רוצה!" מדוע קוראים באנגלית לנפש Mind מאותה סיבה שהזכרתי קודם המחשבה מביאה לרגש. יש משפט חמוד באנגלית.

Age is a matter of mind, and if you don't mind, it does not matter.

כאשר פוגעים בנפשו של הילד והוא לו רוצה לעשות כלום, אפשר לתקן זאת באמצעות חיבוק וליטוף. תקשורת שקשורה בגוף. כאשר נוצר קצר בקשר הזוגי, כל אחד מפנה את הגב לאחר, אין תקשורת גופנית. סקס זה גם סוג של תקשורת גופנית.

נשמה-Spirit רוחניות, לפי לימודי המטפיסיקה, הנשמה, זה הרוח, הריק, בין שני גבולות. למשל: הרוח בין תו לתו במנגינה, זה הנשמה של המנגינה. אם נחבר את כל

התווים ביחד לא תהיה מנגינה. הנשמה של הזוגיות זה הרווח, המרווח שנותן כל אחד לשני. אם אתה מנסה לכבול את זוגתך גם אתה כבול ואין נשמה לזוגיות הזו. וכך גם ההפך. אם את מנסה לכבול אותו גם את כבולה. הנשמה של הזוגיות, הרווח בין בני זוג מאפשר נתינת כבוד אחד לשני.

הכבוד הוא המרכיב החשוב ביותר בזוגיות ולא האהבה וגם לא המין. אנשים רוחניים נותנים כבוד ומשתחוים בפני הזולת. עמי המזרח טובים בזה, יותר מן עמי המערב. אדם דתי יהודי-רוחני קד לפני אלוהיו, "ואנחנו כורעים ומשתחוים לפני מלך מלכי המלכים...". לתת כבוד זה לפעמים גם מכביד. הכבוד נמצא ברמה גבוהה יותר מן האהבה. כאשר יש כבוד הדדי אפשר לשמר את הזוגיות, ברגע שהלך הכבוד הלכה הזוגיות.

הכבוד חשוב יותר מן האהבה

אני, השתתפתי בסדנה של פסיכולוג אמריקאי בשם גארי סמולי. הוא חקר 25 אלף זוגות ברחבי העולם והגיע למסקנות די משמעותיות לגבי שימור הזוגיות. לסדנה הוא הביא כינור סטרדיבריוס, נשארו מעט מאד כינורות מהסוג הזה בעולם, הם נחשבים איכותיים ומאד יקרים. גארי קיבל כינור כזה בהשאלה, ישבנו בסדנה במעגל והוא ביקש שנעביר אותו מאחד לשני. כאשר המשתתפים קיבלו את הכינור לידיהם הבחנתי שהסנטר שלהם נפל מיראת כבוד, והעבירו בזהירות אחד לשני. כאשר הכינור הגיע אלי הפכתי והפכתי עד שמצאתי כתוב סטרדיבריוס 1722. בסוף הסבב, המנחה לקח את הכינור והניחו על השולחן ואמר "תראו באיזה חרדת קודש התיחסתם לכינור, נכון, סטרדיבריוס, אבל זה רק כינור. כך אנחנו צריכים להתיחס לבני זוג שלנו, לתת כבוד, לתת ערך. כאשר האשה נכנסת הביתה לפתוח את הפה שהסנטר ייפול ולומר אה ה.. איזה אשה מופלאה יש לי, תראו איזה אשה מופלאה נכנסה הביתה!", זה לתת כבוד. "יותר קל לנו לעשות זאת עם הילדים והנכדים שלנו מאשר עם הבני זוג שלנו. הבסיס לתקשורת אפקטיבית זה כבוד הדדי. זה מומחש יפה בסרט אצל זוג הזקנים.

מי לא שומע מה?

קודם אמרנו שהגבר לא תמיד רואה עכשו נראה שהוא גם לפעמים לא שומע

מי לא שומע מה מאת ידי מנוסי

אל דוקטור לשמיעה מהר קשיש לגשת
והתלונן שזוגתו (נדמה לו) מתחרשת.
"אני שואל אותה בכל נושא בנלי
(בניח מה אוכלים היום?)
והיא אינה עונה לי".

– "אז למה היא לא פה?" האוזנולוג היקשה,
והקשיש השיב: "כיון שהיא אשה עקשה!"

– "אז שוב אל מעונך" שח הרופא בדעת:
"ומדד תחלה את המרחק שבו היא כן שומעת;
ואם אותו מרחק בין מטר הוא לשנים,
חזור אלי ונחפש מזור לה לאזנים".

מבוסס על מאמרי חז"ל,
כל הפוסל במומו פוסל.

אל זוגתו שב סב, וכבר על יד הדלת
שאל אותה: "מה התפריט ומה את מבשלת?"
וכשהיא לא ענתה קרב אליה צעד
ושוב שאל... ושוב צעד... ושוב ביקש לדעת...

ורק סמוך סמוך, באמצע המטבח,
היא סובבה ראשה אחורה ואמרה לו כך:
"כבר פעמים חמש אני לך עונה
שהתפריט עוף-בתנור עם אפנת-גינה".

אהבה של זוגות צעירים

באהבה של צעירים יש תמימות, נאיביות. בני הדור שלי התחתנו בממוצע בגיל 22-25. הנאיביות עזרה להתחיל את החיים המשותפים ללא פחדים מיותרים, ללא חשש מן העתיד. היום הצעירים מחושבים יותר, דואגים להתפתחות האישית שלהם לפני שמתמסדים. מתחתנים בממוצע בגיל 30 וזה די משמעותי, גם מתגרשים מהר יותר. הנשים הצעירות של ימנו רואות טוב יותר סימני אזהרה מפני הבאות, למרות הסימנים המאיימים, הן מתחתנות. מה שמניע אותן זו הנאיביות שהאהבה תכפר על הכול. הן חושבות "אם אני אוהב אותו מספיק הוא יתפא". גם המוטיב הזה מופיע בסרט חגיגה של אהבה.

קורבנות של קורבנות

אנחנו קורבנות של ההורים שלנו וההורים שלם הם קורבנות של ההורים שלהם. התינוק, ברגע שהוא פוקח את עיניו, דבר אחד ויחיד חשוב לו, עד כמה הוא אוהב. ולפעמים הוא גם שואל, "אמא, נכון שאת אוהבת אותי?", נכון שאת אוהבת אותי?" הוא זקוק לאהבה כמו שהשושנה זקוקה למים, ואם הוא לא מקבל אהבה, הוא גודל עקום, ולפעמים בורח לסמים ולאכזריות, בורח מהכאב שהוא לא יכול לסבול, שהוא אינו אוהב. כאשר מדברים על חגיגה של אהבה, צריך גם להזכיר את הנזק שנגרם על ידי חסך באהבה.

סיכום

לבסוף יש בסרט סגירת מעגל, דוקא את השיעור האחרון באהבה נותנת הצעירה לזקן. יש להזהר מנחמדות יתר בזוגיות. נחמדות יתר מזמינה מעשי איבה ואפילו לפעמים אלימות. בכל זאת בשורה התחתונה נראה שאהבה זו בעיקר נתינה, נתינה הדדית שיוצרת מצב של WIN-WIN. כאשר שני הצדדים נותנים ללא התחשבות כולם מרוויחים. ואז יש חגיגה של אהבה.

על הנתינה / חליל ג'ובראן

..ויש הנותנים את כל המעט אשר להם,
הם המאמינים בחיים,
הם מלח הארץ וטנאם מלא תמיד.
נכון לתת כשמתבקשים,
אך מוטב לתת בלא בקשה, בהבנה,
אלה, רחבי הלב, המחפשים למי לתת משלהם,
שמחתם גדולה מן הנתינה עצמה.
...אתה נותן אך מעט עת תיתן את רכושך,
רק עת תיתן מעצמך, זוהי נתינת אמת.

על הנשואין / חליל ג'ובראן

יהיו נא מרווחים בתוך היחד,
ירקדו נא ביניכם רוחות שמים.
אהבו זה את זה, אך בל תהי האהבה כובלת.
תהא כמו הים הרוגש, בין חופי נשמתכם.
מלאו את הכוסות זה לזו, אך אל תשתו מכוס אחת.
פרסו את לחמכם זה לזו, אך אל תאכלו מאותה פרוסה.
זמרו וחוללו יחדיו ברוב חדווה.
אך בנפרד תעמדו כל אחד,
כמיתרי הנבל הרוטטים אותו הלחן בנפרד.
תנו את לבכם, אך אל תפקידוהו ביד הזולת,
כי רק יד החיים תוכל להכיל את הלבבות.
עמדו יחדיו, אך בלתי צמודים זה לזו,
הן גם עמודי המקדש יזדקפו בנפרד
ועצי האלון והאֶלֶה, לא יגִבְהוּ זה בצלה של זה.